

Dr. Mücahit KIVRAK¹

¹ BAÜN Edremit Myo

Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi Programı

kivrak@gmail.com

0505 772 44 46

EGE BÖLGESİ

Zeytin çeşitleri

Ders notu: 18

11.09.2023

Uydudan
Çanakkale
Boğazı ve
Edremit
Körfezi
görünüşü

Views of the Earth, Copyright © 2006 by Christoph Hormann <http://earth.imagico.de/>

11.09.2023

www.mucahitkivrak.com.tr

5

Views of the Earth, Copyright © 2006 by Christoph Hormann <http://earth.imagico.de/>

← Tweet

Ferhan @feronizmatik · 8 sa
Zeytinyağının da insanın da hakikisi kalmamış

1

4

ros
@bisiyokkedidir

@feronizmatik adlı kişiye yanıt olarak

edremit'e gittik aldık orji olsun diye 😊

17:51 · 14 Şub 21 saatinde · [Twitter for iPhone](#)

1 Beğeni

Ferhan @feronizmatik · 6 sa
@bisiyokkedidir adlı kişiye yanıt olarak
Zeytinyağı mı var orda insan mı

1890'lı yıllarda Aydın İli İzmir, Muğla, Denizli illerinin bağılı olduğu eyalet merkezi imiş. 1890'lı yıllarda Aydın ilinde 5 adet (İtalya, Yunanistan, Suriye, İran, İngiltere) konsolosluklar varmış. O yıllarda Aydın ili kendi masraflarını karşıladıktan sonra Osmanlı maliyesine 1.700.000 sterlin (Osmanlı maliyesinin % 15) gönderiyormuş. Yani Osmanlı harcamasınının 1/6 sını Aydın eyaleti karşılıyormuş. Her şeyden en önemlisi de o yıllarda buharla çalışan çırçır, sabun, zeytin yağı, sabuniye vs. 800 adet fabrika varmış.

Ege Bölgesi 65 milyon civarında ağaç varlığı ile büyük bir zeytincilik potansiyeline sahiptir

Türkiye'nin toplam ağaç varlığının % 67.7'si bu bölgededir

Bölgede zeytincilik teknik açıdan ileri düzeyde olmasına rağmen ağaç başına verim düşüktür

Türkiye toplam dane üretiminin % 75.5'i bu bölgeden sağlanmaktadır.

Elde edilen ürünün;

-% 19.5'i sofralık

-% 80.5'i yağlık olarak değerlendirilmektedir

Balıkesir (Ayvalık, Gömeç, Burhaniye, Edremit, Havran) Çanakkale (Merkez, Ayvacık, Bayramiç, Ezine), Manisa, İzmir, Aydın, Denizli illerinde zeytincilik yapılmaktadır. Bölgedeki zeytinlik alanlar Büyük Menderes, Küçük Menderes ve Gediz nehirlerinin vadilerinde denizden 200-250 km içeriye kadar uzanmaktadır. Bölgede Yaygın çeşitler Ayvalık, Memecik, Domat, Uslu gibi Çeşitlerin yanı sıra son yıllarda Marmara bölgesi çeşidi olan Gemlik Zeytini de bölgede yaygınlaşmaya başlamıştır.

Bölgenin diğer çeşitleri : Ak zeytin, Aşı yeli, akır illi, Dilmit, Erkence, Eşek zeytini (Ödemiş), Girit zeytini, Hurma kaba, Hurma karaca, İzmir sofralık, Kara yaprak, Kiraz, Memeli, Taş arası, Tavşan yüreği, Yağ zeytini, Yerli yağlık

EDREMIT'TE KURULAN İLK TÜRK ZEYTİNYAĞI FABRİKASI

Edremit'te kurulan ilk Türk fabrikası 1886 yılında Evliyazade Şakir Efendi tarafından kurulan Evliyazade zeytinyağı fabrikası olarak biliniyor.

Tarihi kayıtların incelenmesi sonucu ortaya çıkan bilgilere göre, 1886 yılında Evliyazade Şakir Efendi tarafından kurulan Evliyazade zeytinyağı fabrikası, Edremit'te kurulan ilk Türk fabrikası olma özelliğini taşıyor. Oğlu Evliyazade Necati Bey tarafından uzun yıllar çalıştırılan fabrika, yıkılıp, iş merkezine çevrildikten sonra, Necati Bey, Havran'daki diğer aile işletmesi olan Zarbalızade Fahri Bey fabrikasında üretime devam ediyor. Necati Bey'in vefatından sonra, kendisi de Ayvalıklı zeytinyağıcı bir aileden gelen, damadı Abdullah Ertem tarafından çalıştırılan fabrika, şehir içinde kalmasının getirdiği sorunlar sebebiyle, 2002 yılında zeytinliklerin yoğunluğunun olduğu Ayvalık'a taşınıyor.

Tarihi kayıtların incelenmesi sonucu ortaya çıkan bilgilere göre, 1886 yılında Evliyazade Şakir Efendi tarafından kurulan Evliyazade zeytinyağı fabrikası, Edremit'te kurulan ilk Türk fabrikası olma özelliğini taşıyor. Oğlu Evliyazade Necati Bey tarafından uzun yıllar çalıştırılan fabrika, yıkılıp, iş merkezine çevrildikten sonra, Necati Bey, Havran'daki diğer aile işletmesi olan Zarbalızade Fahri Bey fabrikasında üretime devam ediyor.

Necati Bey'in vefatından sonra, kendisi de Ayvalıklı zeytinyağıcı bir aileden gelen, damadı Abdullah Ertem tarafından çalıştırılan fabrika, şehir içinde kalmasının getirdiği sorunlar sebebiyle, 2002 yılında zeytinliklerin yoğunluğunun olduğu Ayvalık'a taşınıyor.

Edremit'te kurulan fabrikalar

Edremit'te ilk zeytinyağı fabrikası 1873 yılında "Sığır Önü" mevkiinde açılmıştır. Bunu 1886'da yapılan Evliyazade Şakir Efendi'nin, 1887'de yapılan Sezai Bey'in, 1899'da Bayram yerinde yapılan müderris-zâde Hilmi Bey'in, 1904'de yapılan İhsan Bey'in ve 1909 yılında inşa edilen Yazıcı-zâde İsmail Hakkı Bey'in fabrikaları izlemiştir.

Edremit kazasında faaliyet gösteren 31 adet zeytinyağı fabrikasının sahipleri, mevkileri ve çalışan işçi sayısı şu şekildedir:

Sıra	Fabrikanın Sahibi	Mevkii	Üretim Kapasitesi	İşçi	
1	Karağöz-zâde Ali Rıza Bey	Edremit	2,085,000	417,000	24
2	Ali Bey-zâde Mehmet Sezai Bey	Edremit	1,250,000	250,000	24
3	Kılarn ve Ali Rıza Beyler sirtesi	Edremit	1,070,000	214,000	21
4	Seyit-zâde Seyit Bey	Edremit	590,000	118,000	26
5	Müderriş-zâde Sabit Hilmi Bey	Edremit	1,950,000	270,000	15
6	Ekşya-zâde İhsan Bey	Edremit	1,200,000	240,000	22
7	Ekşya-zâde Necati Bey	Edremit	1,150,000	230,000	24
8	Daşp Ali-zâde Fahri ve şeriki	Havran	2,000	400,000	24

AYVALIK

Sinonimleri : Edremit Yağlık, Şakran, Midilli, Ada Zeytini

Orijinleri : Edremit

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : Orta

Meyve Şekli : Yuvarlağa yakın, silindirik

Meyve Eti % : 85,26

Çekirdek % : 14,74

Periyodisite Durumu : Orta

Döllenme Durumu : Kendine verimli, fakat Gemlik, Memecik, Erkence baba olarak kullanılabilir

Ürünün Değerlendirilmesi : Yağlık ve çizme sofralık

Çiçeklenme : 16 Mayıs – 9 Haziran

Meyve Bağlama : 20 Mayıs – 15 Haziran

Yeşil Olum : 15 Ekim – 30 Ekim

Siyah Olum : 15 Kasımdan sonrası

Farklı yörelerde Edremit yağlık, Midilli, Şakran adları da kullanılır. Ege bölgesinin kuzeyinde körfez yöresinde Balıkesir'in Edremit, Ayvalık, Havran, Burhaniye, Gömeç ilçelerinde İzmir ve Çanakkale 'de yoğun olarak bulunmaktadır.

Bunun yanı sıra fidan satışlarıyla İçel, Antalya, Adana, Kahramanmaraş ve Mardin illerine kadar yayılmıştır. Meyveleri ve çekirdekleri orta büyüklükte olup, % 24.7 oranında yağ içermektedir.

Genellikle yağlık olarak değerlendirilir. Yağı altın sarısı renginde, meyve kokusu içeren, aromatik, kimyasal ve duyuşal özellikleri bakımından üst sıralarda yer alır. Son yıllarda meyve eti renginin pembeye döndüğü dönemde “Pembe Çizme Zeytin” tipinde, siyah olum döneminde hasat edilerek siyah sofralık olarak “Sele” tipinde değerlendirilir.

Orijini Balıkesir ilinin Edremit ilçesidir.

İyi bakım şartlarında kuvvetli ve dik gelişir.

Yaprakları uzun-dar eliptik, genellikle asimetriktir.

Meyve büyüklüğü orta olup şekli yuvarlağa yakın, silindiriktir. Meyve ucu düz veya yuvarlakça olup meme yoktur. Toplam ağaç sayısının % 19'unu, Ege Bölgesinin % 25,3'ünü oluşturur.

Kendine verimlidir, tam çiçek oranı yüksektir.

Verimi iyi ve orta düzeyde olup periyodisite gösterir.

Meyvenin olgunlaşması erken dönemdedir.

Yağlık, çizme zeytin ve siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Soğuğa karşı kısmen dayanıklıdır.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir,
Meyve orta büyüklükte,
Orta derecede periyodisite gösterir,
Mekanik hasada uygun yapıya sahip,
Verimi iyi,
Kendine verimli,
Soğuğa kısmen dayanıklıdır,
Çelikle çoğaltılır.

11.09.2023

© zeytinist kivrak@gmail.com
www.mucahitkivrak.com.tr

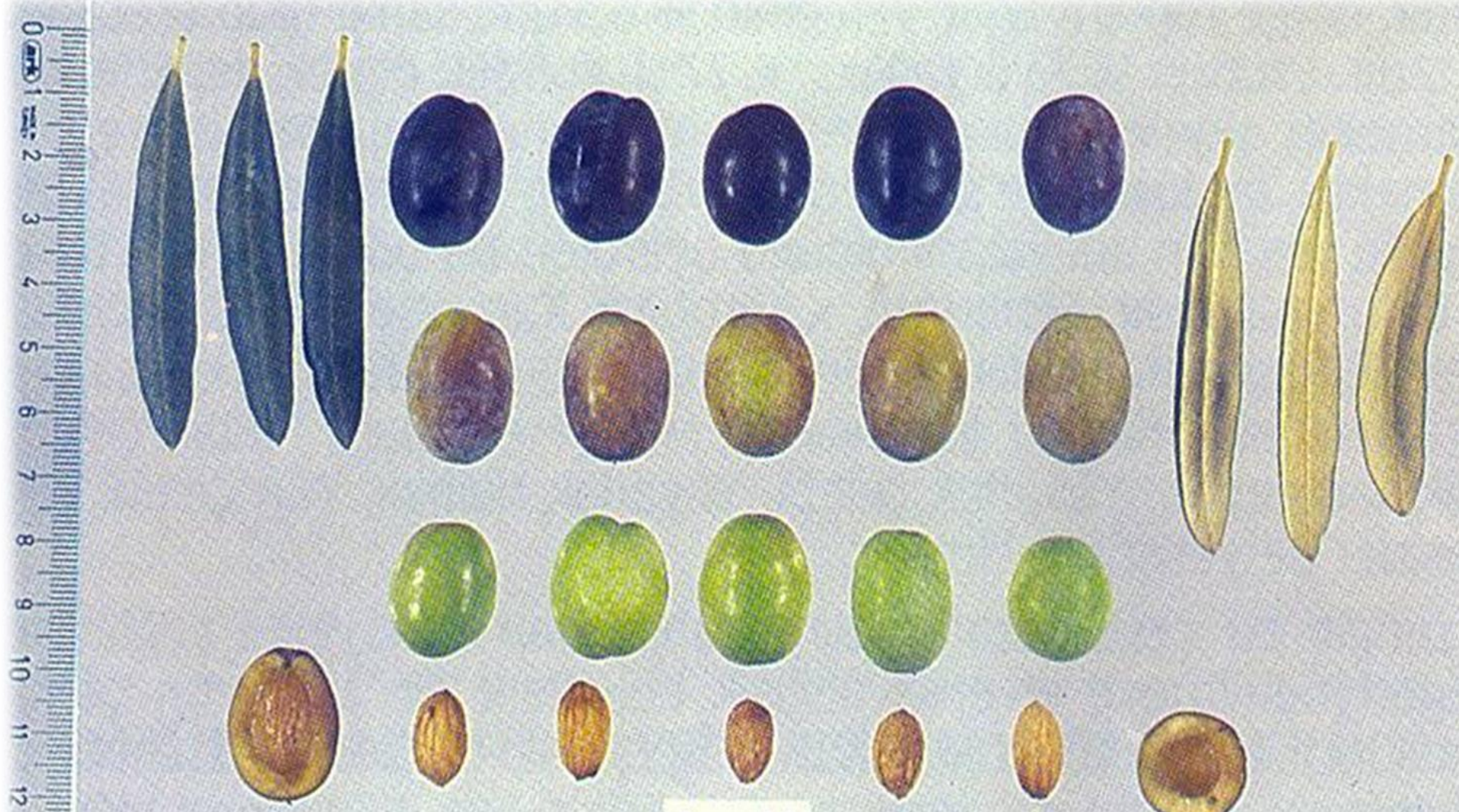
27

Ayvalık

ÇAKIR

Orijini : İzmir

Ağaç Kuvveti : Çok Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : Orta

Meyve Şekli : Armudi

Meyve Eti % : 86,88

Çekirdek % : 13,12

Periyodisite Durumu : Kuvvetli

Döllenme Durumu : Kısmen kendine verimlidir bu çeşit için Gemlik, Erkence ve Ayvalık tozlayıcı olarak kullanılır.

Ürünün Değerlendirilmesi : Yağlık

11.09.2023

© zeytinist

kivrak@gmail.com

www.mucahitkivrak.com.tr

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Çakır	İzmir	İzmir Çevresi	Orta	Armudi	352	%87	%24	Küçük	Armudi

Çiçeklenme : 13 Mayıs – 9 Haziran

Meyve Bağlama : 18 Mayıs – 15 Haziran

Yeşil Olum : 15 Ekimden sonra

Siyah Olum : 15 Kasımdan sonrası ancak geç olgunlaşır.

Orijini: İzmir	Çekirdek %: 13.12
Ağaç Kuvveti: Çok Kuvvetli	Periyodisite Durumu: Kuvvetli
Meyve Büyüklüğü: Orta	Döllenme Durumu: Kismen kendine verimlidir
Meyve Şekli: Armudi	Gemlik, Erkence ve Ayvalık tozlayıcı olarak kullanılır
Meyve Eti %: 86.88	Ürünün Değerlendirilmesi: Yağlık

Orijini İzmir ilidir.

Ağacı çok kuvvetli gelişir, dik gelişen büyük bir taç oluşturur. Yaprakları orta uzun-orta geniş eliptiktir.

Meyvesi orta büyüklükte, armut şeklinde, meyve ucu düzdür. Erken meyveye yatar. Meyvenin tutunması kuvvetli olduğundan hasadı zordur, Kısmen kendine verimlidir, Aşı ve çelikle çoğaltılır.

Verimlidir ve kuvvetli periyodisite gösterir.

Gemlik, Erkence ve Ayvalık tozlayıcı olarak önerilebilir.

Zeytin sineğine dayanıklı, *zeuzera* 'ya hassastır.

Yağlık olarak değerlendirilmekle birlikte siyah ve yeşil olarak da işlenmektedir.

Çakır
2020

ÇEKİŞTE

Sinonimleri : Kırma, Memeli

Orijini : Ödemiş

Ağaç Kuvveti : Çok Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : İri

Meyve Şekli : Oval

Meyve Eti % : 85,23

Çekirdek % : 14,77

Periyodisite Durumu : İyi bakım şartlarında düzenli ürün verebilir.

Döllenme Durumu : Bilinmemektedir.

11.09.2023 Ürünün Değerlendirilmesi : Yeşil sofralık, yağlık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Çekişte	Ödemiş	Kiraz, Torbalı Ödemiş, Nazilli Sultanhisar Yenipazar	İri	Oval	185	%85	%27	Orta	Oval

Sinonimleri: Kırma, Memeli	Meyve Eti %: 85.23
Orijini: Ödemiş	Çekirdek %: 14.77
Ağaç Kuvveti: Çok Kuvvetli	Periyodisite Durumu: İyi bakım şartlarında düzenli ürün verebilir
Meyve Büyüklüğü: İri	Döllenme Durumu: Bilinmemekte
Meyve Şekli: Oval	Ürünün Değerlendirilmesi: Yeşil sofralık, yağlık

İzmir'in Ödemiş Kiraz, Torbalı ve Ödemiş ilçeleri, Aydın'ın Nazilli, Sultanhisar ve Yenipazar ilçeleri. 1,3 milyon ağaç sayısı ile toplamın %1,5'ini oluşturur. Genelde yetiştirildiği yerlerde yeşil kırma zeytin olarak değerlendirilir. Çok kuvvetli gelişir, Meyve iri, İyi bakım şartlarında düzenli ürün verebilir, Verimli, Soğuğa karşı duyarlı değildir, Aşı ve çelikle çoğaltılır.

Kırma, Memeli diye isimlerle de anılır. Fakat bölge çeşidi olan Memeli çeşidinden farklıdır. Meyveleri iri, çekirdekleri orta büyüklükte olup % 26.9 oranında yağ içerir. Yağ oranı yüksek olduğundan yağlık olarak da değerlendirilir. Ağacı çok kuvvetli gelişir.

Çok büyük, yayvan bir taç oluşturur. Yaprak şekli orta uzun, dar eliptiktir. Meyveler ovaldir. Meyve ucu hafif memelidir. Yağlık olarak da değerlendirilir.

ÇİLLİ

Sinonimleri : Tekir, Provens, Goloz

Orijini : Kemalpaşa

Ağaç Kuvveti : Çok Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : İri

Meyve Şekli : Yuvarlağa yakın oval

Meyve Eti % : 88,97

Çekirdek % : 11,03

Periyodisite Durumu : Gösterir

Döllenme Durumu : Kısmen kendine verimlidir.

Ürünün Değerlendirilmesi : Yeşil sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Çilli	Kemalpaşa	Bornova Kemalpaşa Turgutlu	İri	Yuvarlağa yakın oval	204	%89	%21	Küçük	Yuvarlağa yakın oval

Çiçeklenme : 13 Mayıs – 4 Haziran

Meyve Bağlama : 18 Mayıs – 9 Haziran

Yeşil Olum : Ekim ayının ilk yarısı

Siyah Olum : 15 Kasım – 15 Aralık

Sinonimleri: Tekir, Provens, Goloz	Meyve Eti %: 88.97
Orijini: Kemalpaşa	Çekirdek %: 11.03
Ağaç Kuvveti: Çok Kuvvetli	Periyodisite Durumu: Gösterir
Meyve Büyüklüğü: İri	Döllenme Durumu: Kısmen kendine verimlidir
Meyve Şekli: Yuvarlağa yakın oval	Ürünün Değerlendirilmesi: Yeşil sofralık

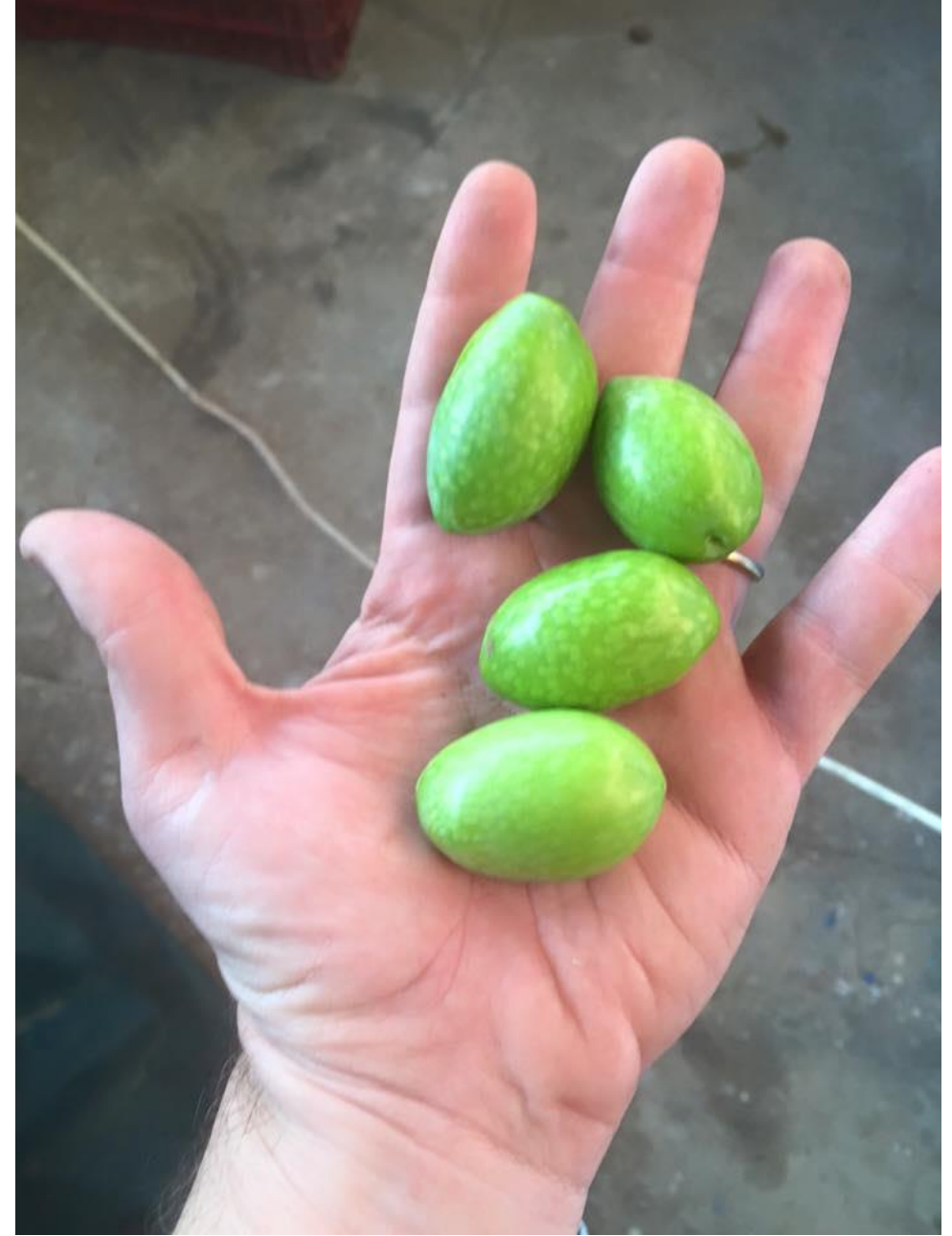
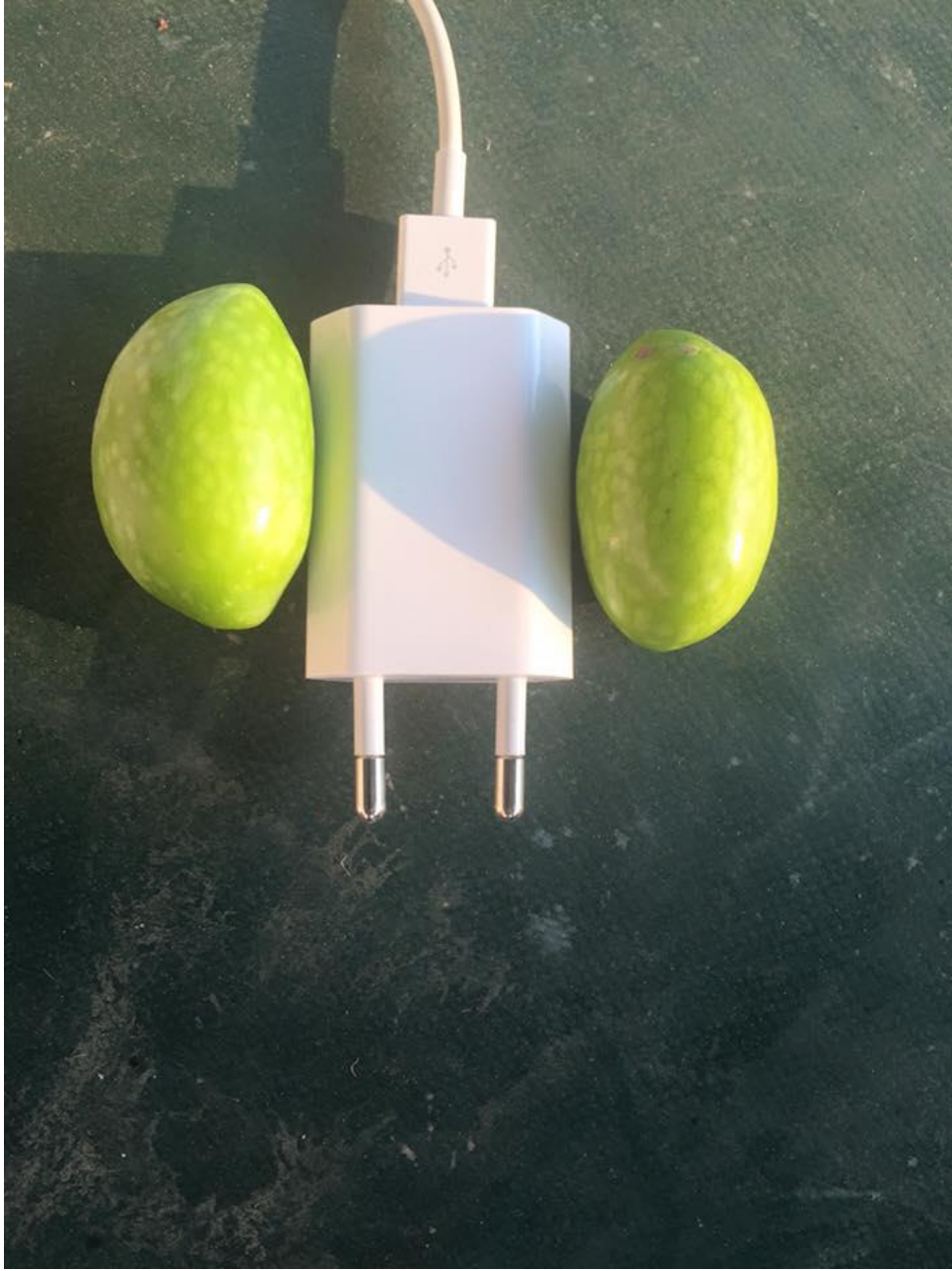
İzmir'in Bornova, Kemalpaşa, Manisa'nın Turgutlu ilçeleri. Toplam ağaç sayısı 70.000 adettir. Çoğaltma sorunu var. Küçük çekirdekli ve etli olan meyveleri yeşil sofralık olarak değerlendirmeye uygundur.

Çok kuvvetli gelişir, Meyve iri, Periyodisite gösterir, Verimi iyi, Hasatta meyve kolay berelenebilir, Kısmen kendine verimlidir, Soğuğa karşı aşırı duyarlı değildir, Aşı ile çoğaltılır.

Orijini İzmir ilinin Kemalpaşa ilçesidir. Yapraklar uzun, dar eliptik şekillidir. Meyve büyüklüğü iri, şekli yuvarlağa yakındır. Yeşil meyvede lentiseller iri noktalar halinde olup meyveye çilli bir görünüm kazandırır.

11.09.2023

© zeytinist kivrak@gmail.com
www.mucahitkivrak.com.tr

53

DOMAT

Orijini : Akhisar

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Byklg : İri

Meyve Şekli : Silindirik

Meyve Eti % : 83,76

Çekirdek % : 16,24

Periyodisite Durumu : Zayıf

Döllenme Durumu : Kendine Verimli

Ürünün Değerlendirilmesi : Yeşil Sofralık

Çiçeklenme : 16 Mayıs – 6 Haziran

Meyve Bağlama : 20 Mayıs – 10 Haziran

Yeşil Olum : Ekim ayının ilk yarısı

Siyah Olum : 15 Kasımdan sonrası, geç olgunlaşır.

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Domat	Akhisar	Akhisar, Turgutlu Saruhanlı, İzmir Kemalpaşa, Söke Selçuk, Aydın Karacasu Kuyucak	İri	Silindirik	189	%84	%21	Orta	Silindirik

Orijini: Akhisar	Çekirdek %: 16.24
Ağaç Kuvveti: Kuvvetli	Periyodisite Durumu: Zayıf
Meyve Büyüklüğü: İri	Döllenme Durumu: Kendine verimli
Meyve Şekli: Silindirik	Ürünün Değerlendirilmesi: Yeşil sofralık
Meyve Eti %: 83.76	

Manisa'nın Akhisar, Turgutlu, Saruhanlı, İzmir'in Merkez, Kemalpaşa, Selçuk, Aydın'ın Merkez, Söke, Karacasu, Kuyucuk ilçeleri. Toplam ağaç sayısının %1,4'nü oluşturur. Yeşil sofralık özellikle dolgu zeytini olarak değerlendirilir.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir, Meyve iri, İyi bakım koşullarında düzenli ürün verir, Verimli, Erken meyveye yatar, Geç sulamalarda soğuğa karşı duyarlıdır, Aşı ile çoğaltılır.

Meyveleri iri, çekirdekleri orta büyüklükte olup etten kolay ayrılır ve % 20.6 oranında yağ içerir. Yeşil olum döneminde hasat edilen meyveler çeşitli yollarla tatlandırıldıktan sonra çekirdekleri çıkarılıp çekirdek boşluğuna biber, havuç, badem v.s doldurularak “Dolgulu Zeytin” şeklinde işlenir.

Orijini Manisa ilinin Akhisar ilçesidir.

Ağacı kuvvetli gelişir. Geniş ve yayvan taç oluşturur.

Erken verime yatar.

Yaprakları çok uzun dar eliptik şeklindedir.

Meyveleri iri ve silindiriktir. Meyve ucu düz veya yuvarlaktır.

Verimi yüksek ve düzenlidir. Bol ve çimlenme gücü yüksek polen oluşturur.

İyi bir tozlayıcıdır. Tam çiçek oranı yüksektir.

Genellikle yeşil dolgulu zeytin şeklinde işlenir.

Sulu şartlarda soğuğa hassas olup zeytin dal kanseri ve kızıl kurda karşı kısmen dayanıklıdır.

ERKENCE

Sinonimleri : İzmir Yağlık, Yerli Yağlık

Orijini : İzmir

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : Orta

Meyve Şekli : Oval

Meyve Eti % : 86,16

Çekirdek % : 13,84

Periyodisite Durumu : Kuvvetli

Döllenme Durumu : Kısmen kendine verimli olup, Çakır ve Ayvalık çeşitleri tozlayıcı olarak kullanılabilir.

Ürünün Değerlendirilmesi : Yağlık

11/09/2023

© zeytinist

kivrak@gmail.com

www.mucahitkivrak.com.tr

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Erkençe	İzmir	İzmir Çevresi	Orta	Oval	329	%86	%25	Küçük	Uzun Oval (badem şekli)

Sinonimleri: İzmir Yağlık,Yerli Yağlık	Meyve Eti %: 86.16
Orijini: İzmir	Çekirdek %: 13.84
Ağaç Kuvveti: Kuvvetli	Periyodisite Durumu: Kuvvetli
Meyve Büyüklüğü: Orta	Döllenme Durumu: Kısmen kendine verimli olup,Çakır ve Ayvalık çeşitleri tozlayıcı olarak kullanılabilir
Meyve Şekli: Oval	Ürünün Değerlendirilmesi: Yağlık

yağlık

İzmir · İzmir çevresi. · Toplam ağaç varlığının %3,5'ini oluşturmaktadır. Yaklaşık 3 milyon adet ağaç bulunmaktadır. Esasen yağlık olarak değerlendirilir. Yağ özellikleri Çakır'dan önce gelir. Nemli bölgelerde *Phoma multirostrata* mantarı nedeniyle hurma oluşumu olur; meyvenin acılığı gider ve doğrudan yeme olumuna gelir.

İyi bakım şartlarında oldukça kuvvetli gelişir,

Meyve orta iriliktir,

Şiddetli periyodisite gösterir,

Verimi orta düzeydedir,

Kısmen kendine verimlidir,

Meyvelerin tutunma kuvveti zayıf olup, hasat öncesi erken döküm sorundur.

Aşı ve çelikle çoğaltılır.

İzmir yağlık veya yerli yağlık diye de isimlendirilir. İzmir'in zeytinci ilçelerindeki eski zeytinliklerde bu çeşide rastlanır. Erken olgunlaştığı için bu ismi aldığı söylenir. Ege bölgesinin en erken olgunlaşan çeşididir. Meyvelerinin yağ oranı % 25.4 civarındadır. Yağlık olarak değerlendirilen bu çeşidin yağ kalitesi iyidir. İzmir'de nemli deniz rüzgarlarının hakim olduğu Karaburun, Çeşme, Urla ve Foça ilçelerinde “*Phoma multirostrata*” adı verilen bir mantarın etkisiyle bu çeşidin meyveleri ağaç üzerinde acılığını kaybeder, meyveler kahverengi bir renk alır, hiçbir tatlandırma işlemine tabi tutulmadan yenebilir. Buna “Hurma Zeytin” denir.

Orijini İzmir ilidir.

İyi bakım şartlarında oldukça kuvvetli gelişir.

Yapraklar kısa-geniş eliptik şekillidir.

Meyveler orta büyüklükte oval şeklindedir.

Meyve ucunda küçük bir meme çıkıntısı bulunur.

Verimi orta düzeyde olup kuvvetli periyodisite gösterir.

Kısmen kendine verimlidir.

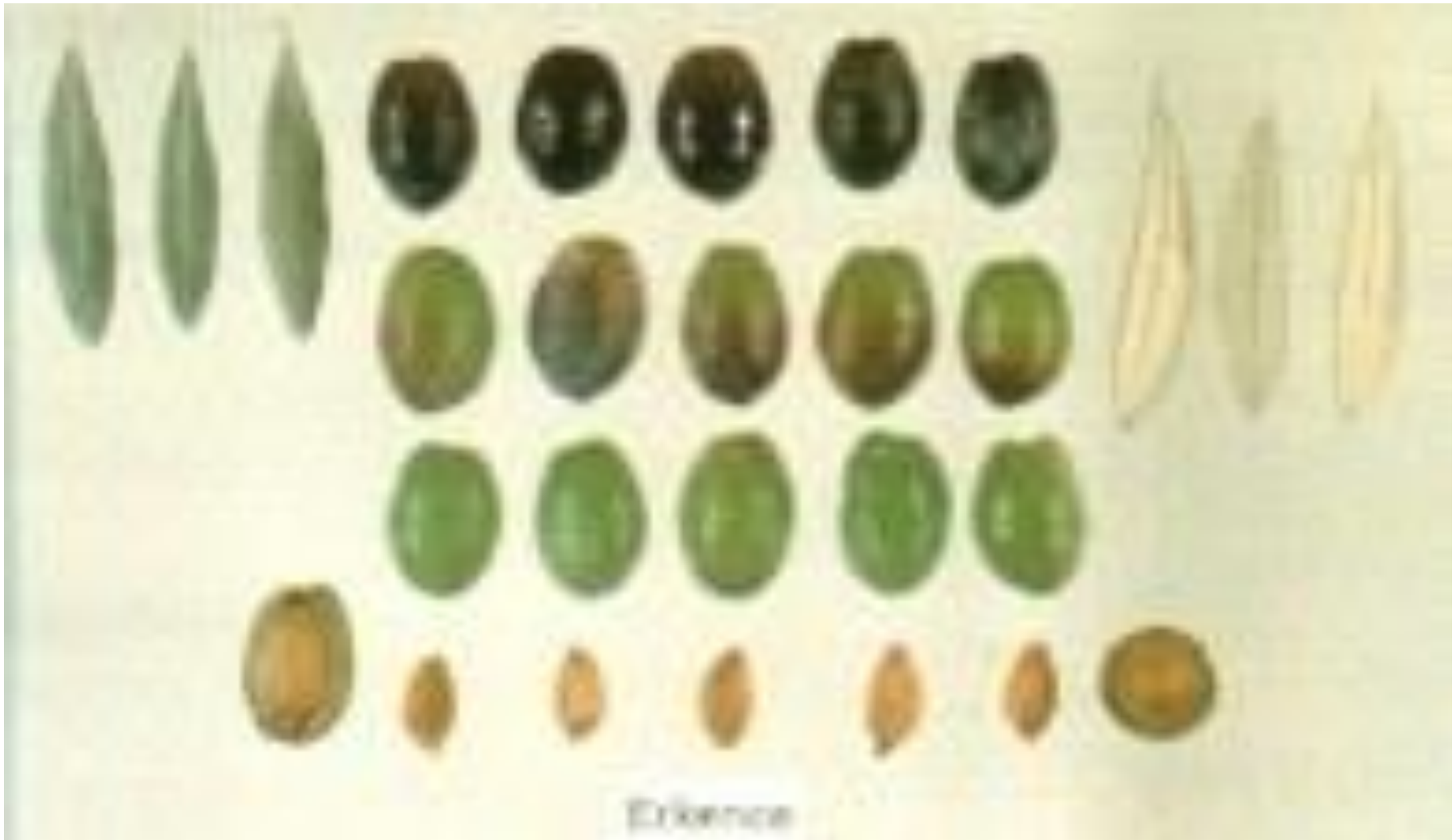
Çakır ve Ayvalık çeşitleri tozlayıcı olarak önerilebilir.

Erken olgunlaşır.

Yağlık olmakla birlikte sofralık olarak da değerlendirilir.

Türkiye zeytin ağacı varlığının % 3.5'ini teşkil eder.

İZMİR SOFRALIK

Orijini : İzmir

Ağaç Kuvveti : Orta

Meyve Büyüklüğü : Çok iri

Meyve Şekli : Oval

Meyve Eti % : 87,55

Çekirdek % : 12,45

Periyodisite Durumu : Çok kuvvetli

Döllenme Durumu : Kendine kısırdır. Memecik, Gemlik, Erkence tozlayıcılarıdır.

Ürünün Değerlendirilmesi : Yeşil sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
İzmir Sofralık	İzmir	İzmir Çevresi	Çok İri	Oval	133	%88	%20	Küçük	Oval (Badem)

Çiçeklenme : 16 Mayıs – 9 Haziran

Meyve Bağlama : 20 Mayıs – 14 Haziran

Yeşil Olum : Eylül sonu – Ekim başı

Siyah Olum : Kasım ayının ilk yarısı

Orijini: İzmir	Çekirdek %: 12.45
Ağaç Kuvveti: Orta	Periyodisite Durumu: Çok kuvvetli
Meyve Büyüklüğü: Çok iri	Döllenme Durumu: Kendine kısırdır.
Meyve Şekli: Oval	Memecik, Gemlik, erkence tozlayıcılarıdır
Meyve Eti %: 87.55	Ürünün Değerlendirilmesi: Yeşil sofralık

Orta kuvvette gelişir, Meyveleri çok iridir, Çok şiddetli periyodisite gösterir, Verimi düşüktür, Kendine kısırdır, Hasatta meyve kolay berelenebilir, Çelikle çoğaltılır.

Orijini Ege Bölgesinde İzmir ilidir.

Ağacı düşük-orta kuvvette, taç geniş ve dağınıktır.

En önemli problemi partenokarpik meyve oluşturmastır.

Verime geç yatar, çiçeklenmesi orta-geç dönemdedir.

Kendine kısırdır, tam çiçek oranı düşüktür.

Memecik, Gemlik ve Erkence tozlayıcı olarak önerilebilir.

Meyvesi çok iri ve ovaldır.

Meyve ucu memelidir.

Verimi düşük ve dalgalıdır.

Kuvvetli periyodisite gösterir.

Zeytin sineği ve zeytin güvesine duyarlıdır.

KIRAZ

Orijini : Akhisar ilçesi Zeytinlioiva bucağı

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : İri

Meyve Şekli : Yuvarlak

Meyve Eti % : 85,76

Çekirdek % : 14,24

Periyodisite Durumu : Kuvvetli

Döllenme Durumu : Bilinmemektedir.

Ürünün Değerlendirilmesi : Siyah sofralık olarak, nadiren yağlık olarak da değerlendirilir.

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Kiraz	Akhisar Yayaaköy	Manisa Çevresi	İri	Yuvarlak	242	%86	%20	Orta	Oval

Çiçeklenme : 20 Mayıs – 9 Haziran

Meyve Bağlama : 25 Mayıs – 14 Haziran

Yeşil Olum : Ağustos sonu – Eylülün ilk yarısı

Siyah Olum : Kasım ayının ilk yarısı

Orijini: Akhisar ilçesi Yayaköy bucağı	Çekirdek %: 14,24
Ağaç Kuvveti: Kuvvetli	Periyodisite Durumu: Kuvvetli
Meyve Büyüklüğü: İri	Döllenme Durumu: Bilinmemektedir
Meyve Şekli: Yuvarlak	Ürünün Değerlendirilmesi: Siyah sofralık olarak, nadiren yağlık olarak değerlendirilir
Meyve Eti %: 85,76	

Akhisar'ın Zeytinliova kasabası

Manisa civarı

Meyve sapı uzun olduğundan hasadı zordur.

Olgun meyveleri kiraza benzer.

Siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Kuvvetli gelişir,
Meyveleri iridir,
Şiddetli periyodisite gösterir,
Soğuğa karşı aşırı duyarlı değil,
Çelikle ve aşıyla çoğaltılır.

Ağacı kuvvetli gelişir, büyük, geniş, yuvarlak bir ta oluşturur.

Yaprak uzun, orta geniş şeklindedir.

Meyveleri iri ve yuvarlaktır.

Meyve ucu genellikle düz, bazen memelidir.

Kuvvetli periyodisite gösterir.

Erken olgunlaşır.

Soğuğa ařırđ duyarlı değildir.

Siyah sofralık olarak değerlendirilir.

MEMECİK

Sinonimleri : Taş arası, Aşiyeli, Tekir, Gülümbe, Şehir, Yağlık

Orijini : Muğla

Ağaç Kuvveti : Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : İri

Meyve Şekli : Oval

Meyve Eti % : 88,28

Çekirdek % : 11,72

Periyodisite Durumu : Kuvvetli

Döllenme Durumu : Kısmen kendine verimli.

Ayvalık, Çakır, Gemlik, Erkence ve Memeli.

Ürünün Değerlendirilmesi : Yağlık ve sofralık.

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Memecik	Muğla	İzmir,Aydın,Sinop Manisa,Denizli Muğla,Kastamonu Antalya,Maraş	İri	Oval	209	%88	%25	Küçük	Oval

Çiçeklenme : 16 Mayıs – 6 Haziran

Meyve Bağlama : 20 Mayıs – 11 Haziran

Yeşil Olum : Ekim ayının ilk yarısı

Siyah Olum : 15 Kasım – 15 Aralık

Sinonimleri: Taş arası, Aşiyeli, Tekir, Gülümbe, Şehir, Yağlık

Meyve Eti %: 88.28

Orijini: Muğla

Çekirdek %: 11.72

Ağaç Kuvveti: Kuvvetli

Periyodisite Durumu: Kuvvetli

Meyve Büyüklüğü: İri

Döllenme Durumu: Kismen kendine verimli
Ayvalık, çakır, gemlik, erkence ve memeli

Meyve Şekli: Oval

Ürünün Değerlendirilmesi: Yağlık ve sofralık

Memecik

yağlık ve sofralık

Muğla · İzmir, Aydın, Manisa, Denizli, Muğla, Antalya, Sinop, Kahramanmaraş, Kastamonu'ya kadar geniş coğrafya. · Ege Bölgesi ağaç varlığının % 50'sinden fazlasını, toplam ağaç varlığımızın % 45,5'ini oluşturur. Yağlık ve yeşil sofralık olarak değerlendirilir. Kalite yönünden Ayvalık çeşidinden sonra gelir. İspanyol usulü yeşil zeytine işlenir. Çekirdeklerin çimlenme oranı yüksektir.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir,
Meyveleri iridir,
Genelde şiddetli periyodisite gösterir,
Verimli,
Kısmen kendine verimli,
Soğuğa ve kurağa karşı aşırı duyarlı değildir,
Aşı ve çelikle çoğaltılır.

OLGUN MEYVE RENGİ: Koyu vişne-siyah

OLGUN MEYVE ET RENGİ: Kabuk altındaki meyve eti vişne renginde olup çekirdeğe doğru açılır ve krem rengini alır.

OLGUN MEYVE ETİ SERTLİĞİ: Orta sertlikte

MEYVE BAĞLANTISI: Et - çekirdek bağlantısı oldukça kuvvetlidir.

ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ: Küçük

ÇEKİRDEK ŞEKLİ: Oval

- a) Çiçeklenme Dönemi: 16 Mayıs-6 Haziran
- b) Meyve Bağlama Dönemi: 20 Mayıs-11 Haziran
- c) Yeşil Olum Dönemi: Ekim ayının ilk yarısıdır.
- d) Siyah Olum Dönemi: 15 Kasım-15 Aralık
- e) Üretilme Şekli: Çekirdeklerin köklenme oranı orta düzeyde olup aşılama veya yeşil dal çelikleri ile üretimi yapılabilir.

Etmenlere Karşı Duyarlılığı: Soğuk ve kuraklık gibi dış etmenlere karşı aşırı duyarlı değildir. Değişik çevre koşullarına uyum sağlayabilir. İyi giyimli olup budama hatalarına karşı kısmen toleranslıdır.

Farklı yörelerde Taş arası, Aşı yeli, Tekir, Gülümbe, Şehir Yağlık gibi isimler verilir. Ege bölgesinin güneyinde yoğun olarak bulunur.

İzmir, Aydın, Muğla, Manisa, Denizli, Antalya, Sinop, Kahramanmaraş ve Kastamonu'ya kadar uzanan geniş bir coğrafi dağılım gösterir. Meyveleri ve çekirdekleri iri olup, % 28.6 oranında yağ içerir. Sofralık veya yağlık olarak değerlendirilir. Yağı koyu yeşilimsi sarı renkte, meyve kokusu kuvvetli, kimyasal ve duysal özellikler bakımından Ayvalık çeşidinden sonra gelir. Yeşil olum döneminde hasat edilen meyveler "İspanyol Usulüne" göre işlenerek dış pazar isteklerine uygun özellikte ürün elde edilir. Siyah olum döneminde hasat edilen meyvelerde siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Orijini Muğla ilidir.

Ege bölgesindeki ağaç varlığının %50 den fazlasını Türkiye genelinde ise % 45,5'ini oluşturur.

İyi bakım şartlarında kuvvetli gelişir.

Tacı iyi giyimli toplu, yuvarlak-yayvandır.

Yaprak şekli orta uzun, orta geniş eliptiktir.

Meyve iri ve oval şekilde ucu memelidir.

Kısmen kendine verimlidir. Tam çiçek oranı orta düzeydedir.

Tozlayıcıları Ayvalık, Gemlik, Erkence ve Memelidir.

Verimi yüksek olup kuvvetli periyodisite gösterir.

Yağ ve et-çekirdek oranı yüksektir. Yağının kalitesi yüksektir.

Sofralık ve yağlık olarak değerlendirilir.

Zeytin sineğine karşı orta derecede hassastır.

Yağının kalitesi yüksektir. Yağı kimyasal ve duyuşal kalite kriterlerine göre Ayvalık çeşidinden sonra gelir. Yağlık ve sofralık olarak çok yönlü değerlendirmeye elverişlidir.

Memecik çeşidinin meyvesi orta irilikte, oval olup uç kısmında küçük bir memesi vardır. Kilogramdaki ortalama dane adedi 220-240 adettir. Et- çekirdek oranı 6/1 ve yağ miktarı %24-26 dır. En uygun hasat zamanı Ekim ayıdır. Zeytinler hasattan sonra tatlandırılır ve fermantasyon kaplarında stoklanır. Fermantasyonunu tamamlamış zeytin yeşilimsi sarı renktedir.

Aydın Bölgesi'nde yetişen Memecik zeytinleri, henüz renkleri yeşilken özenle toplanırlar. Her bir tanesi olgunlaştırılarak elde edilen Memecik Kokteyl, iri ve etli zeytin sevenler için idealdir.

Soğuğa ve kurağa karşı aşırı duyarlı değildir

Ürünü yağlık ve sofralık olarak çok yönlü değerlendirilmeye elverişlidir. Yağı koyu yeşilimsi-sarı renkli ve kuvvetli meyve kokuludur. Kimyasal ve duyusal kalite kriterlerine göre Yeşil olum dönemindeki meyveler İspanyol usulüne göre işlenerek dış Pazar isteklerine uygun nitelikte ürün elde edilir. Ayrıca Memecik Ege Bölgesi'nin siyah sofralığa uygun bir çeşidi olup yapılan çalışmalar sonucunda “Ripe Olive” işleme tekniğine göre de değerlendirilmeye elverişli olduğu tesbit edilmiştir. Çekirdeklerin çimlenme oranı yüksek olup çöğür elde etmek üzere tohumluk olarak kullanılabilir.

MEMELİ

Sinonimleri : Memeli, Emiralem , Akzeytin, Çekişte

Orijini : İzmir Menemen ilçesi

Ağaç Kuvveti : iyi

Meyve Büyüklüğü : iri

Meyve Şekli : oval

Meyve Eti % : 88,57

Çekirdek % : 11,43

Periyodisite Durumu : gösterir

Döllenme Durumu : kısmen kendine verimli. Memecik, Ayvalık, Gemlik, İzmir sofralık, Erkence.

Ürünün Değerlendirilmesi : yağlık ve sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFİ DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Memeli	Menemen	Menemen Kemalpaşa Turgutlu	İri	Oval	216	%89	%20	Küçük	Uzun Oval İğ Şeklinde

Çiçeklenme : 21 Mayıs – 9 Haziran

Meyve Bağlama : 25 Mayıs – 15 Haziran

Yeşil Olum : Ekim ayının ilk yarısı

Siyah Olum : 15 Kasım – 15 Aralık

Sinonimleri: Memeli, Emiralem, Akzeytin, Çekişte

Meyve Eti %: 88.57

Orijini: İzmir ili Menemen ilçesi

Çekirdek %: 11.43

Ağaç Kuvveti: İyi

Periyodisite Durumu: Gösterir

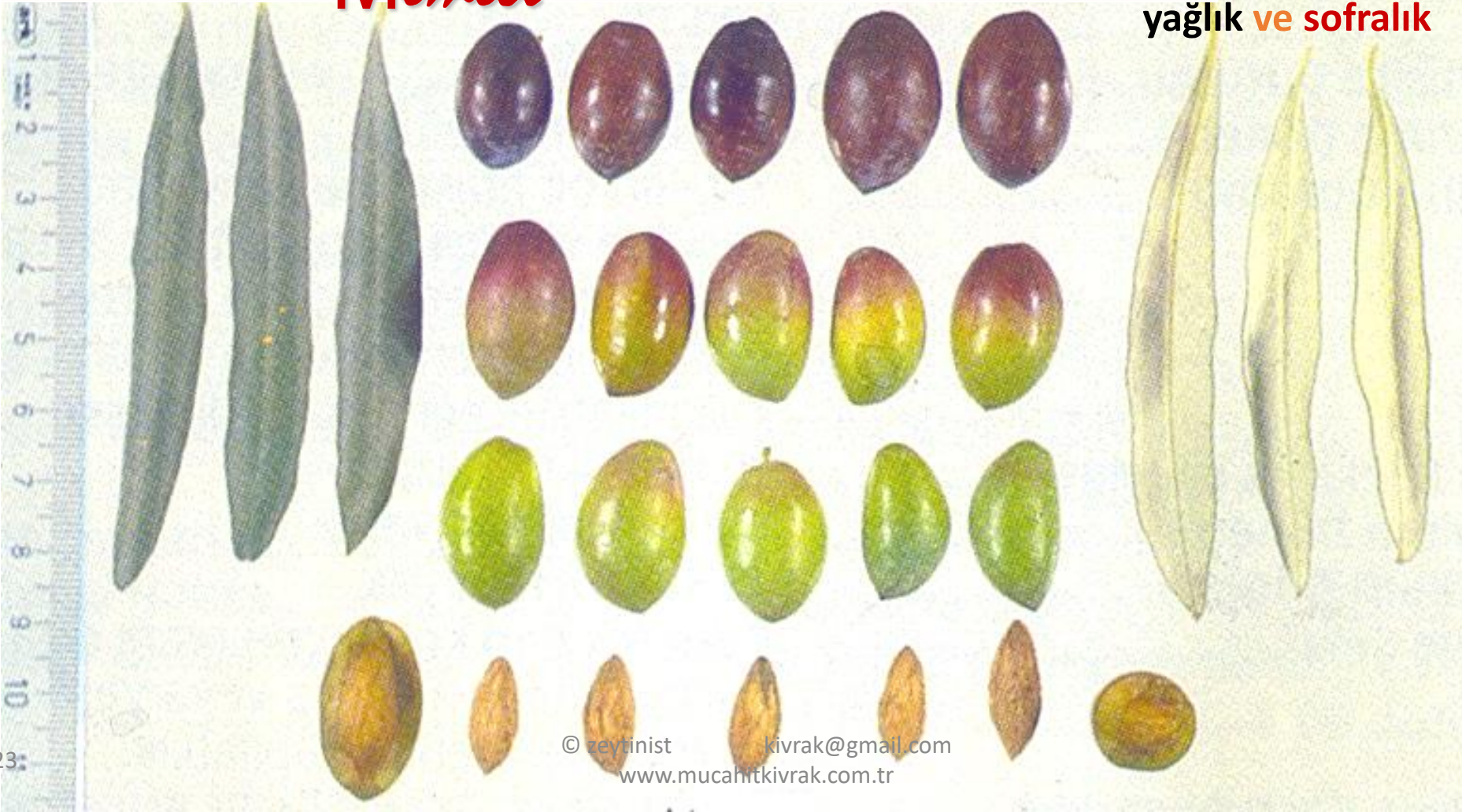
Meyve Büyüklüğü: İri

Döllenme Durumu: Kısmen kendine verimli.
Memecik, ayvalık, gemlik, İzmir sofralık, erkence

Meyve Şekli: Oval

Memeli

yağlık ve sofralık

İzmir'in Menemen, Kemalpaşa, Manisa'nın Turgutlu ilçeleri.

80.000 civarında ağaç sayısı bulunmaktadır.

Sofralık ve yağlık olarak değerlendirilir.

Kalite yönünden Memecik çeşidinden sonra gelir.

Kırma zeytin veya İspanyol usulü işlemeye uygundur.

İyi gelişir,
Meyveleri iridir,
Periyodisite gösterir,
Verimi iyidir,
Kısmen kendine verimlidir,
Sulanan koşullarda soğuğa karşı duyarlıdır,
Aşı ve çelikle çoğaltılır.

Orijini İzmir ilinin Menemen ilçesidir.

Ağacı kuvvetli gelişir, oldukça giyimli dik bir taç oluşturur. Yapraklar orta uzun- orta geniş eliptik şeklindedir.

Kısmen kendine verimli olup Memecik, Ayvalık, Gemlik, İzmir sofralık ve Erkence tozlayıcı olarak önerilebilir.

Meyve iri ve oval, meyve ucunda belirgin bir meme bulunur. Verimi iyi olup periyodisite gösterir.

Yağı orta düzeyde ve kalitelidir.

Sulanan şartlar altında soğuğa karşı dayanıklıdır.

Kırma zeytin tipinde veya İspanyol usulüne göre yeşil sofralık olarak işlenir.

USLU

Orijini : Manisa ili Akhisar ilçesi

Ağaç Kuvveti : çok kuvvetli

Meyve Büyüklüğü : orta

Meyve Şekli : oval

Meyve Eti % : 88,17

Çekirdek % : 14,83

Periyodisite Durumu : yok

Döllenme Durumu : bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi : siyah sofralık

ÜRÜN ADI	ORJİN	COĞRAFI DAĞILIM	MEYVE BÜYÜKLÜĞÜ	MEYVE ŞEKLİ	ORTALAMA KALİBRE	% ET ORANI	% YAĞ ORANI	ÇEKİRDEK BÜYÜKLÜĞÜ	ÇEKİRDEK ŞEKLİ
Uslu	Akhisar	Akhisar, Muğla Selçuk, Yatağan Turgutlu Kemalpaşa	Orta	Oval	283	%85	%22	Orta	Uzun Oval

Çiçeklenme : 21 Mayıs – 4 Haziran
Meyve Bağlama : 25 Mayıs – 9 Haziran
Yeşil Olum : Ağustos sonu – Eylül başı
Siyah Olum : 1 – 30 Kasım

Uslu

siyah sofralık

Orijini: Manisa ili Akhisar ilçesi

Ağaç Kuvveti: Çok kuvvetli

Meyve Büyüklüğü: Orta

Meyve Şekli: Oval

Meyve Eti %: 88.17

Çekirdek %: 14.83

Periyodisite Durumu: Yok

Döllenme Durumu: Bilinmemekte

Ürünün Değerlendirilmesi: siyah sofralık

Manisa'nın Akhisar, Turgutlu, İzmir'in Kemalpaşa, Selçuk, Muğla'nın Merkez, Yatağan ilçeleri.

900.000 civarında ağaç sayısı bulunmaktadır.

Toplam ağaç varlığımızın % 1'ini oluşturur.

Meyvelerin tam olgunluktaki parlak koyu siyah rengi ve tadı nedeniyle siyah sofralık olarak tercih edilmektedir.

Sulanan koşullarda çok kuvvetli gelişir,
Meyveleri orta iriliktedir,
İyi bakım Şartlarında düzenli ürün verir,
Verimi orta düzeydedir,
Soğuğa hassastır,
Hasatta meyve kolay berelenebilir,
Aşı ve çelikle çoğaltılır.

Manisa'nın Akhisar, İzmir'in Kemalpaşa, Selçuk, Muğla'nın Merkez, ve Yatağan ilçelerinde bu çeşidin ağaçları yetiştirilmektedir. Meyveleri ve çekirdekleri orta iriliktir.

Meyveleri % 21.5 oranında yağ içerir. Meyveleri soğuga hassas olup erken soğukların vuku bulduğu bölgelerde hasat soğuklardan önce yapılmalıdır. Meyve eti yumuşak olduğu için hasat ve taşıma sırasında dikkatli olunmalıdır. Meyveleri tam olgunluk döneminde parlak koyu siyah renkte ve tat yönünden iyi olduğundan siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Orijini Manisa ilinin Akhisar ilçesidir.

Sulanan koşullarda çok kuvvetli gelişir.

Yoğun, büyük, geniş bir taç oluşturur.

Verime yatması erkendir.

Erken çiçek açar ve tam çiçek oranı yüksektir.

Yaprakları uzun, orta geniş eliptik şeklindedir.

Meyve oval şeklinde ve orta büyüklüktedir.

Meyve ucu memesiz, yuvarlaktır.

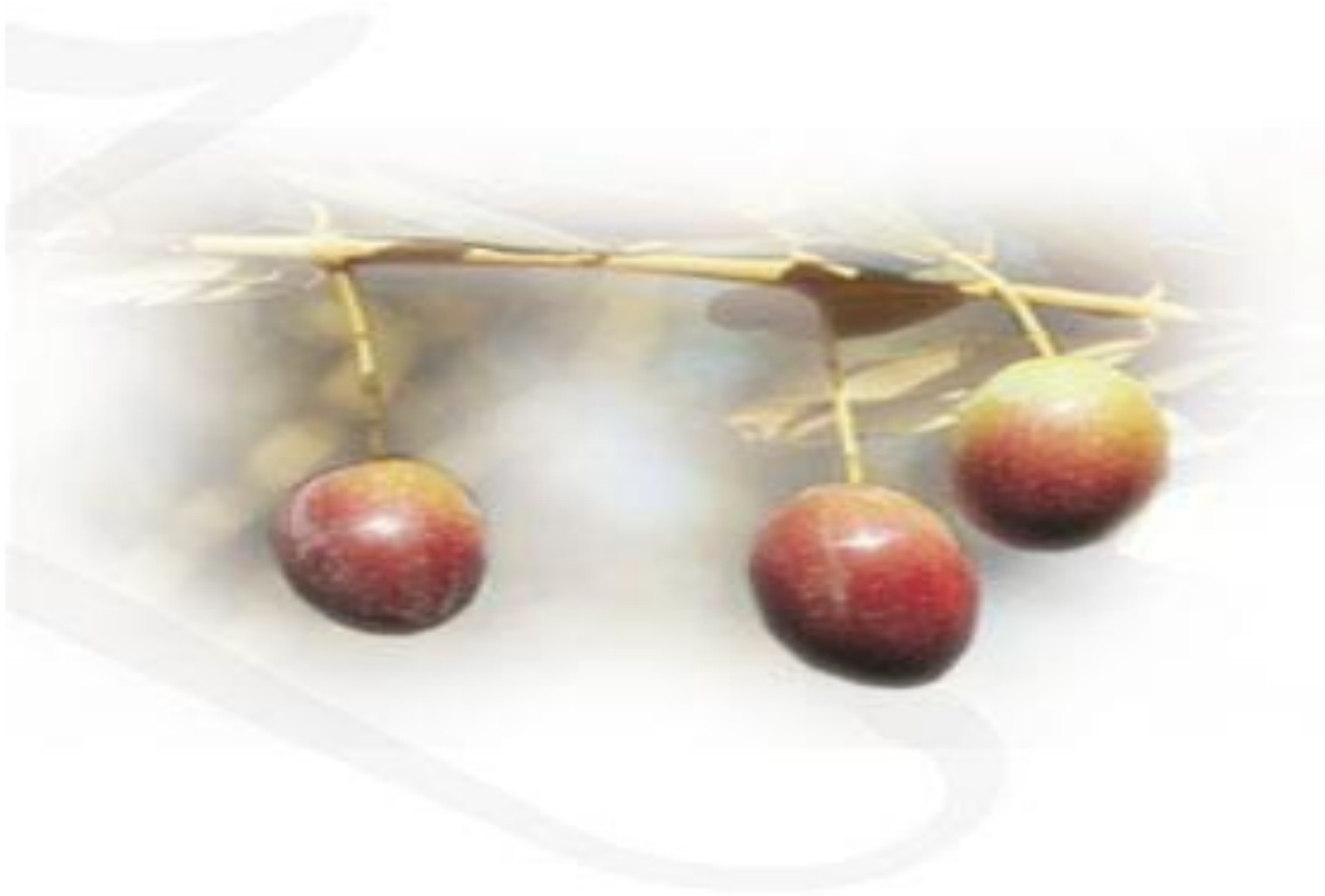
Verimi orta düzeydedir, iyi bakım şartlarında düzenlidir.

Çekirdeği kolay ayrılır. Et-çekirdek oranı yüksektir.

Zeytin dal kanseri ve *zeuzera* gibi hastalıklara ve soğuğa karşı hassastır.

Siyah sofralık olarak değerlendirilir.

Uslu duyusal olarak zayıftır. Salamurada zayıftır. Sulu olduğu için sorunludur. Konfitte iyidir.

11.09.2023

© zeytinist kivrak@gmail.com
www.mucahitkivrak.com.tr

135

EŞEK ZEYTİNİ (Ödemiş) Çekişte

İzmir'in Ödemiş ilçesi ve civarında yaygın olarak görülen bir çeşittir. Meyveleri ve çekirdekleri çok iridir. Meyve % 21.8 oranında yağ içerir. Meyve eti sert olduğundan beklemeye dayanıklıdır. İç piyasada yeşil sofralık olarak değerlendirilir. Fakat son yıllarda dış piyasanın da iri zeytine talebinin artması bu çeşidin önemini artırmıştır.

11.09.2023

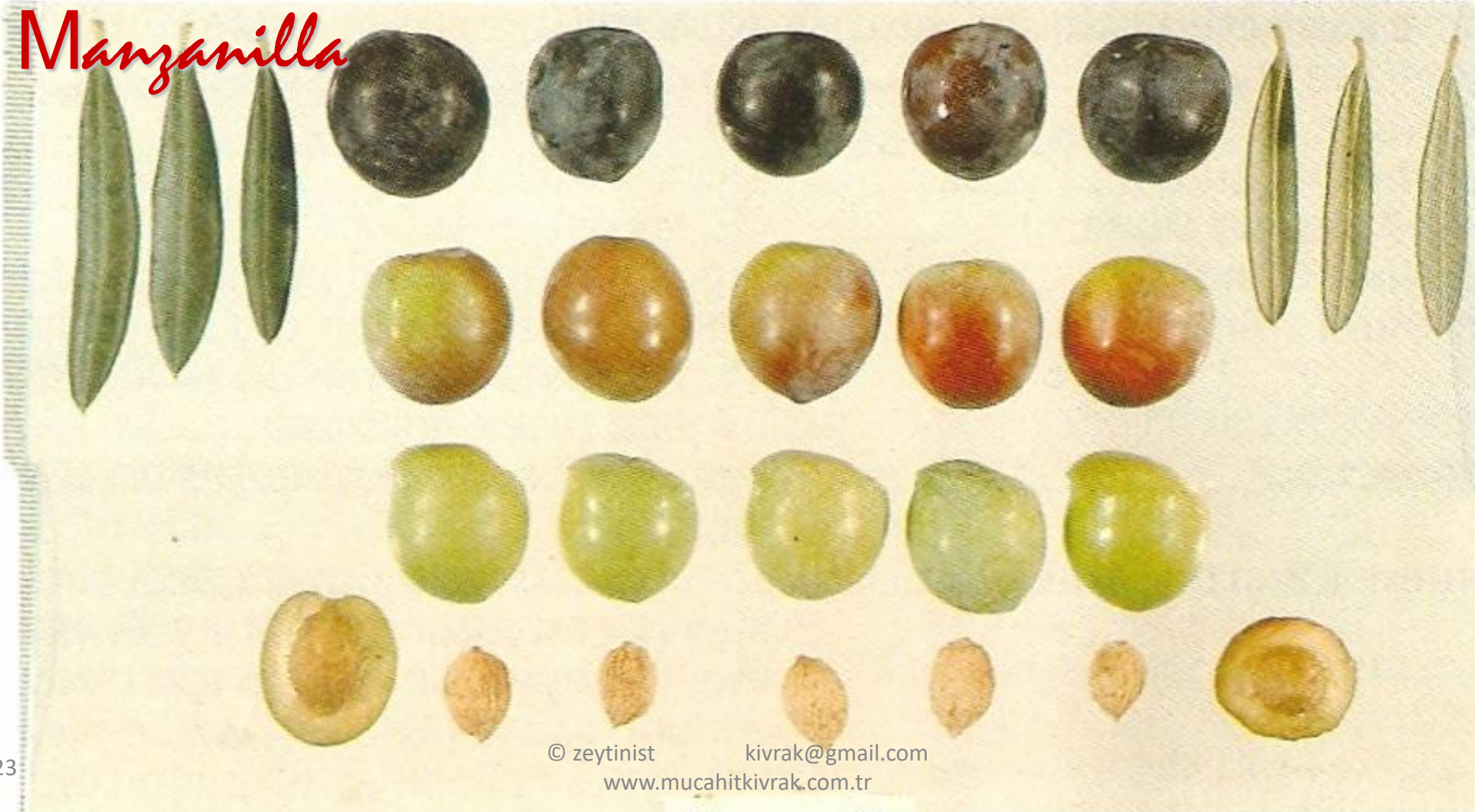
© zeytinist kivrak@gmail.com
www.mucahitkivrak.com.tr

Yamalak Kabası

Orijini: cordoba	Çekirdek %: 11,97
Ağaç Kuvveti: orta	Periyodisite Durumu: düzenli ürün verir
Meyve Büyüklüğü: orta	Döllenme Durumu:kendine yeterli
Meyve Şekli: Yuvarlak	Ürünün Değerlendirilmesi:siyah sofralık
Meyve Eti %: 88,03	

Manzanilla

HURMA KARACA

Orijini : İzmir

HURMA KARA

Orijini : İZMİR

AK ZEYTİN

Orijini : MİLAS

KARAYAPRAK

Orijini : KUŞADASI

YAĞ ZEYTİNİ

Orijini : KUŞADASI

YERLİ YAĞLIK

Orijini : KUŞADASI

AŞI YELİ

Orijini : AYDIN

TAŞ ARASI

Orijini : AYDIN

Sorularınız varsa cevaplayayım.

Daha sonra aklınıza soru gelirse lütfen yüz yüze, e posta veya telefon yoluyla ulaşınız.

Bu ders notları zeytincilik programı öğrencileri, Kursiyerler, sektör temsilcileri, diğer üniversitelerde okuyan önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile araştırmacılara yönelik hazırlanmıştır. Daha detay bilgiye ulaşmak isterseniz lütfen iletişime geçiniz.

DERS NOTLARI SÜREKLİ YENİLENMEKTEDİR.
LÜTFEN DAHA ÖNCE İNDİRDİĞİNİZ DERS NOTU VARSA
YENİ TARİHLİ OLAN DERS NOTUNU TERCİH EDİNİZ.
NOTLARDA HATALI ve
EKSİK BİR YER GÖRDÜĞÜNÜZDE LÜTFEN BİLDİRİNİZ.

Dr. Mücahit KIVRAK

0 505 772 44 46

kivrak@gmail.com

www.zeytin.org.tr

www.mucahitkivrak.com.tr

Sosyal medya iletişim

<https://www.facebook.com/mucahit.kivrak>

<https://twitter.com/zeytinist>

<https://instagram.com/zeytinist/>

<https://www.youtube.com/channel/UCNDXadH7jpB0FVRLbEvtqHA>